

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Andra Kammaren.

N:o I.

Efter det i enlighet med riksdagsordningens § 2 lagtima riksdag samlats i Stockholm onsdagen den 15 januari 1890, sammanträdde Andra Kammaren

Torsdagen den 16 januari

kl. 11 f. m.

§ 1.

Representanten för Vestra och Östra Hisings tingslag herr Jöns Rundbäck, såsom den kammarens ledamot, hvilken bevistat de flesta riksdagar, öppnade sammanträdet med följande tal:

Ärade herrar ledamöter af Riksdagens Andra Kammare!

Enligt 33 § riksdagsordningen lærer det denna gång tillkomma mig, såsom den, hvilken inom denna kammare har bevistat de flesta riksdagarne, att föra ordet intill dess talman varder förordnad, och, med den rätt mig grundlagen sålunda förlänar, får jag helsa Eder alla hjertligt välkomna till detta lagtima riksmöte!

Vid uttalandet af denna välkomsthelsning erfar jag emellertid en känsla af vemod deröfver, att densamma icke kan rigtas till alla dem, hvilkas händer vi vid vår sista skilsmessa tryckte till afsked. Sedan dess har nemligen denna kammare förlorat mer än en ledamot, som vi nu sakna. Bland dessa beder jag särskildt få erinra om kammarens nyligen affidne f. d. vice talman och senaste ålderspresident.

Sedan jag uttalat dessa ord till välkomst och hägkomst, känner jag mig lifligt manad att hembära försynen ett ödmjukt tack först och främst därför, att vårt land och folk med det gångna året fått åtnjuta under jemnt $\frac{3}{4}$ sekel fredens lycka och välsignelser och att nationen sålunda under denna långa och oafbrutna fredsperiod fått sig beskärd den stora lyckan att utan allt för hårda pröfningar få egna sina krafter och sitt arbete åt fredens mångartade kraf till landets fromma och förkofran i alla rigtningar både på det andliga och materiella området; och vidare därför, att det sista decenniet på detta århundrade nu möter oss, som det vill synas, med ljusare utsigter och gladare förhopp-

ningar än vi för blott få år sedan vågade vänta. Visserligen beror detta senare lyckligare förhållande icke på rikare skördar, men deremot är omi-skänneligt, att det produktiva arbetet på nästan alla verksamhetsområden under senaste tiden tagit bättre fart, till glädje och fromma för alla fosterlandets vänner.

Att förhållandena tagit en sådan gynsamare vändning måste jag för min del väsentligen tillskrifva de åtgärder och beslut, som statsmagterna de senaste åren vidtagit till skydd och befordran af det inhemska arbetet.

Att bland annat statens inkomster genom nyss antydda åtgärder så ökat sig, att senaste Riksdag icke allenast kunde betäcka en förut befintlig brist, utan ock tillmötesgå flera viktiga samhällskraf, som man förut af brist på medel nödgats tillbakavisa, är känt. Helt visst skola ock nu, utan att nödig sparsamhet får eller behöfver åsidosättas, ännu flera för vår lugna utveckling viktiga behof kunna tillgodoses.

Många för vårt land viktiga frågor får för visso äfven denna Riksdag att behandla. Att från denna plats något närmare inlåta mig på deras innebörd, torde icke behöfvas, ty — det vet jag — att hvarje fråga kommer att samvetsgrant pröfvas och att, der olika meningar råda, dessa icke komma att gälla målet utan mera sättet för främjande af det för oss alla så kära fosterlandet.

Under uttalande af detta och med nedkallande af Guds rikaste välsignelse öfver Konung, folk och fosterland samt våra arbeten, förklarar jag härmed Andra Kammarens förhandlingar vid 1890 års riksdag började.»

§ 2.

Herr ordföranden anmälde, att han anmodat undertecknade att tills vidare föra protokollet.

§ 3.

Herr ordföranden uppläste berättelsen om den i riksdagsordningens § 32 föreskrifna fullmagsgranskning, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 januari 1890.

Sedan till följd af stadgandet i 32 § riksdagsordningen herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmagter, som jemlikt riksdagsordningens nämnda paragraf

denna dag borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom kongl. kanslihuset af fullmäktige i riksbanken herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige m. m. greve C. M. C. Lewenhaupt, f. d. statsrådet m. m. F. J. von Ehrenheim och hemmansägaren m. m. Liss Olof Larsson, samt af fullmäktige i riksgäldskontoret herrar tjänstförrättande ordföranden bland desse fullmäktige, generaldirektören m. m. P. A. Anderson, statskommisariern m. m. P. Samzelius och godsegaren m. m. E. G. Boström.

Vid den granskning af ingifna fullmagter för ledamöter af Andra Kammaren, som härefter företogs, anmärktes, att i samtliga fullmagterna förekomme en mindre afvikelse från det i 20 § riksdagsordningen föreskrifna formulär i afseende å angifvandet af tiden, när riksdagsmannauppsatzen skulle sluta; men då hvad sålunda anmärkts icke syntes vara af beskaffenhet, att derigenom meningen förändrades eller otydlighet eljest föranleddes, ansågos fullmagterna böra godkännas.

Öfver hvad sålunda förekommit skulle protokoll meddelas Andra Kammaren, hvarjemte förteckning å de kammarens ledamöter, hvilka inför herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet uppvisat sina fullmagter, skulle, tillika med fullmagterna, till kammaren öfverlemnas.

In fidem

Karl Lindbäck.

Den i ofvan intagna protokoll omförmälda, dervid bilagda förteckning var af följande lydelse:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka den 15 januari 1890 inför chefen för justitiedepartementet uppvisat sina fullmagter.

<i>Blekinge län</i>	
Östra domsaga	Häradshöfdingen Carl Otto Leonard Crafoord.
<i>Malmöhus län</i>	
Lund	Konsistorienotarien, fil. dokt. Johan Magnus Sjögren.
<i>Hallands län</i>	
Höks härad	Landtbrukaren Anders Gustaf Gyllensvärd.
Halmstad och Engelholm	Häradshöfdingen Wilhelm Wester.
<i>Göteborgs och Bohus län</i>	
Lane och Stångenas härad	Landtbrukaren Johan Alrik Johansson på Bastholmen.

§ 4.

Vid nu företaget upprop af kammarens ledamöter enligt den förteckning, som finnes uti innevarande års statskalender införd, befunnos alla ledamöterna närvarande med undantag af herrar H. L. Rydin, F. Petersson i Tjärsta, C. J. Petersson i Eksebo, A. H. Nordenfelt, M. Dahn, E. B. A. Nilson i Ystad, H. M. Kilman, O. Melin, L. Essén, F. G. Janson i Carlshed, F. L. S. Hederstjerna, A. Göransson, G. A. Wändahl, G. Erikson i Myckelgård, N. Boström och G. Sundberg i Haparanda by.

Af dessa sålunda frånvarande ledamöter läto herrar F. Petersson, C. J. Petersson, Nordenfelt, Dahn, Nilsson, Kilman, Melin, F. G. Janson, Hederstjerna och N. Boström anmäla samt med läkares intyg styrka, att de af sjukdom vore förhindrade att tillstädeskomma; hvarjemte herr N. Boström uti telegram meddelat, att han först under morgondagen kunde vid riksdagen sig infinna.

§ 5.

Herr ordföranden uppläste en till honom från hans excellens herr statsministern ankommen skrifvelse, innefattande meddelande, att Hans Maj:t Konungen ville i dag kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. å kongl. slottet i röda salongen mottaga den deputation, som enligt 33 § riksdagsordningen hade att hos Konungen begära talman och vice talman för kammaren.

I sammanhang härmed tillkännagaf herr ordföranden, att han anmodat nedan uppräknade kammarens ledamöter att utgöra sagda deputation, nemligen såsom ordförande herr E. G. Boström till Östanå samt såsom ledamöter herrar E. W. Carlsson från Stockholm, E. Forsselius, F. O. Larsson i Mörtlösa, C. F. Petersson i Dänningelanda, C. O. L. Crafoord, J. M. Sjögren från Lund, A. G. Gyllensvärd, W. R. Wester, J. A. Johansson i Bastholmen, O. W. Wahlin och J. Carlsson i Nysäter.

Kammarens sammanträde upplöstes härefter till kl. 12,30 e. m.

§ 6.

Då deputationen vid nämnda tid återkom, tillkännagaf deputationens ordförande, att Hans Maj:t Konungen behagat utnämna herr Olof Wijk till talman och herr Liss Olof Larsson till vice talman för kammaren.

§ 7.

Sedan ålderspresidenten, med uttalande af kammarens glädje öfver att få såsom dess talman återse herr Wijk, till herr talmannen öfverlemnad ordförandeklubban, helsade herr talmannen kammaren med följande ord:

»Mine herrar!

Konungens förtroende har kallat mig att äfven vid denna riksdag leda kammarens förhandlingar; och med hjertlig tack-samhet för de vänliga helsningsord, som kammarens ålders-president behagat egna mig, ber jag att få innesluta mig i eder vänskap och fortfarande välvilja, under liflig önskan att våra förestående förhandlingar må lända till gagu och fromma för fosterlandet.»

§ 8.

Herr talmannen föredrog det under § 3 här ofvan intagna protokoll, och blefvo alla deri omförmälda, inför herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet företödda fullmagter af kammaren godkända; hvarefter af herr talmannen tillkännagafs, att fullmagterna skulle i kammarens kansli till vederbörande återställas.

§ 9.

Herr H. J. Rydin anmälde att han tillstädeskommit.

§ 10.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren:

att vid början af morgondagens plenum företaga val af sekreterare; samt

att nästa lördag den 18 i denna månad utse tre ledamöter i talmanskonferensen, två kanslideputerade, åtta ledamöter, att i förening med talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, äfvensom tre ledamöter att besörja kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 11.

Kammaren beslöt vidare, efter hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kammarens talman, att nästa onsdag den 22 i denna månad företaga val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, samt att suppleanternas antal skulle, likasom vid föregående riksdagar, vara lika med de ordinarie ledamöternas.

§ 12.

Till talareplats för ledamöter, som kunde önska deraf begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den nedersta platsen i främsta stolraden till venster om talmansbordet.

§ 13.

Kammaren åtskildes kl. 12,50 e. m.

Walfrid Billing.

Gustaf Berg.

Fredagen den 17 januari

kl. 10 f. m.

§ 1.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr G. Erikson i Myckelgård anmält, att han nu ankommit till riksdagen och intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Upplästes ett inkommet sjukbetyg, så lydande:

Riksdagsmannen Anders Göransson från Gestrickslands vestra tingslag vårdas af undertecknad för influensa och kan därför icke inställa sig vid riksdagens öppnande den 15 dennes.

Den 10 januari 1890.

G. A. Hesselgren,
distr.-läkare.

§ 3.

I enlighet med kammarens under § 10 i gårdagens protokoll antecknade beslut, företogs nu val af kammarens sekreterare, till hvilken befattning stadsnotarien, vice häradshöfdingen A. E. J. Johansson ensam anmält sig såsom sökande.

Valet anställdes i föreskrifven ordning med slutna sedlar; och befans, sedan dessa öppnats och uppräknats, att samtliga afgifna 128 röster tillfallit bemälda Johansson.

Till sekreterare var alltså utsedd herr Johansson, som här-efter instälde sig och, efter erhållen underrättelse om valets utgång, öfvertog protokollsföringen.

Gustaf Berg.

§ 4.

Herr talmannen och kammarens herrar ledamöter afgingo kl. $\frac{3}{4}$ 11 till Storkyrkan, hvarest riksdagspredikan hölls. Efter

slutad gudstjenst begaf sig kammaren till Rikssalen, der Hans Maj:t Konungen med ett tal öppnade riksdagen. Sedan hans excellens herr statsministern härefter uppläst Kongl. Maj:ts berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista riksdagen, samt herrar talmän till Hans Maj:t Konungen framfört uttrycken af kamrarnes undersåtliga vördnad och hvardera mottagit ett exemplar af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof, afslutades ceremonien på rikssalen, hvarefter kammaren enligt beslut, fattadt före afgangen från samlingsrummet, vid utgåendet från rikssalen åtskildes.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Lördagen den 18 januari

kl. 12 midd.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. friherre *F. von Essen* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen;

angående ändrad lydelse af 1, 6 och 9 §§ i lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 juni 1885;

angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m.;

angående afstående till Umeå stad af ett område utaf länsresidenstomten och den s. k. Döbelns park i nämnda stad; samt

angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar; äfvensom

Kongl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

De sålunda aflemnade kongl. propositionerna jemte ofvanberörda skrifvelse bordlades.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att brukspatron G. F. Berndes lider af Nevralgi (influenta), och på den grund under närmaste dagarne bör hålla sig inne, intygas.
Stockholm den 17 januari 1890.

L. T. Remahl,
leg. läkare.

§ 3.

Herr talmannen anmälde, att herr *A. Göransson*, som icke närvarit vid uppropet den 16 dennes, numera auländt till hufvudstaden och denna dag intagit sin plats bland kammarens ledamöter.

§ 4.

I enlighet med kammarens den 16 innevarande månad fattade beslut anställdes nu val af tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarne, och blefvo dertill utsedde:

Herr	<i>Sven Nilsson</i>	med 193 röster,
	» <i>A. P. Danielsson</i> ...	» 174 »
och	» <i>H. L. Rydin</i>	» 105 »

§ 5.

Vidare förslogs val af två ledamöter att, jemte två ledamöter af Första Kammaren, hafva inseende öfver Riksdagens kansli, och valdes derved:

Herr	<i>W. Billing</i>	med 110 röster
och	» <i>S. Cederschiöld</i>	» 110 »

§ 6.

Vid härefter anstält val af de åtta ledamöter, hvilka skulle ega att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, blefvo dertill utsedde:

Herr vice talmannen	<i>L. O. Larsson</i> med 176 röster,
»	<i>O. C. Ahlström</i> ..... » 176 »
»	<i>A. P. Danielson</i> ..... » 176 »
»	<i>Sven Nilsson</i> ..... » 176 »
»	<i>E. G. Boström</i> ..... » 105 »
»	<i>C. L. H Nyström</i> ..... » 105 »
»	<i>H. L. Rydin</i> ..... » 105 »
och	» <i>A. Westrin</i> ..... » 105 »

§ 7.

Slutligen verkställdes val af tre ledamöter att hafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter. Dertill valdes:

Herr	<i>F. Werner</i>	med 107 röster,
	» <i>A. E. Pettersson</i> i Hamra	» 106 »
och	» <i>F. G. Jansson</i> i Carlshed	» 106 »

§ 8.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 4—7 här ofvan oförmälda val.

§ 9.

Herr vice altmannen *L. O. Larsson* hemstälde härefter att, under förutsättning af herr talmannens medgifvande, det tal herr talmannen i går höll på rikssalen inför Hans Maj:t Konungen skulle, på sätt vid föregående riksdagar egt rum, intagas i dagens protokoll.

Efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition biföll kammaren den af herr vice talmannen sålunda gjorda hemställan och skulle alltså det ifrågavarande talet här inflyta, så lydande:

Allernådigste Konung! Eders Majestät!

Det tillfälle grundlagens bud lemnar folkets representanter att, vid Riksdags början, till sin Konung framföra uttrycket af undersätlig vördnad, af upprigtig tillgifvenhet, är för Andra Kammaren i denna stund särskildt dyrbart, då med detta riksmöte dess åttonde valperiod nalkas sitt slut. Vittne skall den bära för de kommande om de orubbade band, som förtroendefullt förena Konung och folk i gemensamma sträfvanen för fosterlandets väl!

Under gynsamma utsigter för näringslifvet börjar det nya året sina arbeten. Den tryckta stämning, som hvilat öfver världsmarknaden, har omsider efterträds af en liflig verksamhet, hvilken omfattar de flesta af vårt lands hufvudnäringar och lemnar deras idkare löfte om en lön, som deras arbete länge saknat. Ymnigt flöda äfven statens inkomstkällor och det rätta användandet af deras öfverskott torde blifva en uppgift lika svår, som under motsatta förhållanden fyllandet af statverkets brist kunnat vara! Nödvändigheten att förstärka medlen till upprätthållandet af vår sjellständighet och krafvet på de växande kulturbehofvens tillgodoseende mötas af lifliga önskingar att lindra skattebördan och lätta arbetets tunga, der den hårdast trycker! Känslan af att kunna det ena göra utan att det andra låta skall om möjligt blifva en ytterligare maning att söka och finna den lösning, som fosterlandets sanna bästa kräfver och betingande statsmagternas allvarliga uppmärksamhet skall från Andra Kammaren dess bästa krafter varda densamma egnade.

Nedkallande lycka och välsignelse öfver Konung och konungahus, anhåller Riksdagens Andra Kammare att städse få vara omfattad af Eders Majestäts konungsliga hägn!

§ 10.

Afgåfvos motioner af

herr *O. W. Redelius*, n:o 1, om antagande af ny ecklesiastik boställsordning;

herr *L. F. Odell*, n:o 2, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Örebro.

herr *Hans Andersson* i Nöbbelöf, n:o 3, om afskrifning med 20 procent af grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvären;

herr vice talmannen *L. O. Larsson*, n:o 4, om tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862; och

n:o 5, om skrivelse till Kongl. Maj:t om tillägg till och ändring i förordningen angående försäljning af vin, maldrycker m. m. den 24 oktober 1885; samt

herr friherre *C. C:son Bonde*, n:o 6, om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878.

Dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 12,¹⁵ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.